

שמיני (355)

קחו שְׁעִיר עִזִּים לְחַטָּאת (ט. ג.)

ב"תורת כהנים" מבואר ששעיר העיזים בא ככפרה על חטא מכירת יוסף. והנה עוון מכירת יוסף לא הפריע ליציאת מצרים, לא הפריע לקריעת ים סוף וגם לא למתן תורה. רק עכשיו, כשהגיעו להקמת המשכן לפתע נזכרו שצריכים להביא כפרה. מה פשר הדבר? כך שואל המשך חכמה. הוא מתרץ: עד עכשיו היה להם לימוד זכות כלשהו על מכירת יוסף, שיוסף נהג לא כשורה, כיון שלא היה לו להביא דבתם רעה אל יעקב אביהם, אלא הוא עצמו היה צריך להוכיחם. אמנם, כל זה היה עד חטא העגל, אבל עתה, בחטא העגל, הראו כלל ישראל שאינם מקבלים תוכחה, שהרי חור ניסה להוכיחם והרגו אותו, ממילא שוב אין הם יכולים לטעון שיוסף היה צריך להוכיחם, ואדרבה, טוב שהביא את דבתם לאביהם, כדי שלא יהרגוהו, וכיון שכך, התעורר התביעה עליהם על מכירת יוסף ונצרכו כפרה בהקרבת שעיר העיזים.

ספר "יחי ראובן"

וְאֵת שְׁעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרֹשׁ מִשֶּׁה (י. טז)

"דָּרֹשׁ דָּרֹשׁ מִשֶּׁה" חצי בתיבות (מסורה). חצי התורה תלויה בשתי התיבות האלו. "דָּרֹשׁ דָּרֹשׁ", המאיצות את האדם שיחקור וידרוש את מעשיו, כפי שאמר דוד המלך (תהלים י. ד): "רשע כגובה אפו בל ידרשו", הרשע אינו חוקר ודורש את הנולד ממעשיו, ומשחית ואינו מבין שיש דין ויש דיין שיחקור וידרוש את מעשיו. החכם, לעומת זאת, רואה את הנולד, ושוקל את מעשיו, ומכוונים למצוא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

וַיִּשְׁמַע מִשֶּׁה וַיִּיטֹב בְּעֵינָיו (י. כ.)

ואפיק כרוזא במשרייתא למימר אנא הוא דאיתעלמית הלכתא מני אחי אדכר יתה לי (תרגום יונתן). צריך להבין, מדוע לא הסתפק משה בהודאה על האמת בפני אהרן, לשם מה הוציא כרוז והודעה לכל העם כולו שידעו שטעה ואהרן אחיו הורהו את ההלכה הראויה. ביאר רב לווינשטיין זצ"ל: נראה שכוונת משה רבינו היתה ללמדנו היכן טמונה עיקר חובת האדם ובמה תלויה הצלחתו הרוחנית. ובמעשהו זה הודיע שעיקר העבודה היא שבירת המדות והרצונות וכל השובר את רצונותיו הרי זה כעקידה ממש וכל העליה הרוחנית תלויה במדה שיכול להתגבר על מדותיו. לכן טרח משה רבינו להודיע זאת, כדי שעל ידי ההודעה והפרסום בציבור יוסיף ויתגבר על עצמו.

ספר "לחתך עליון"

דָּבְרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַתִּקָּה (יא. ב.)

מה הקשר בין פרשת מיתתם של נדב ואביהוא, לפרשה זו שבראשיתה מוזכר ענין איסור החזיר? החתם סופר מסביר, שאיסורו של חזיר היה תלוי ועומד עד היום והוא, ולא נאסר בקביעות, דהרי איתא במדרש למה נקרא שמו חזיר, שחוזר להתירו, לעתיד לבוא (פירוש), שישתנו סימניו ויהיה גם מעלה גרה). יצא אפוא שרק לאחר מיתת נדב ואביהוא הולחט האיסור אכילת חזיר, עד לעתיד לבוא, כשיתוקן העולם במלכות ש-ד-י. והדברים נפלאים ומעוררים עד מאוד, לראות לאיזה דרגה מסוגל בן אנוש להגיע, כי לולא החטא היו נדב ואביהוא יכולים לשנות את החזיר דלמטה, יחד עם החזיר דלמעלה. צריך לזכור שדרגתו של אדם עשויה להיקבע לפעמים גם על פי מעשה אחד ויחיד. כאשר עושה מעשה טוב, אפילו שלא השקיע במעשה זה את כל רמ"ח ושס"ה שלו, הקב"ה זוכר את הכל, וכשהוא רוצה לשלם שכר טוב, הוא עושה זאת בכפלי כפליים.

ספר "ומתוק האור"

מַעֲלַת גְּרָה בְּבִקְהָה אֲתָה תֹאכְלוּ (יא. ג.)

אחד מסימני הטהרה של בהמה היא "מַעֲלַת גְּרָה", ומבאר רש"י שמעלה ומקיא את האוכל ממעיה, ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק, של ידי הגרה האוכל נפשר ונימות. ופעולה זו היא סימן שאינו עצלן, כי העצלן לא יעשה כן. ויש לפרש דלכן סימן טהרה הוא, כי עצלות היא מידה מגונה וזריזות היא מעלה עצומה. ולאיזה שליחות מחפשים בדוקא את העצל? איתא (משלי י. כו): "כחומץ לשינים וכעשן לעינים כן העצל לשולחיו". מה דימיון בין חומץ ועשן לעצל: החומץ יש בו מעלה וחסרון, שמצד אחד הוא מזיק לשינים בריאות, אבל לשינים חולות אדרבה הוא מועיל ומרפא (שבת קיא.), וכן עשן מזיק לעינים בריאות (שבת קנא:) ולעינים חולות לפעמים הוא מועיל. וכן הוא העצל. לדבר טוב אין כדאי לשלוח אותו כי יתעצל, אבל לדבר שאינו טוב כגון גט, הוא טוב, שלפעמים טוב שמתעכב (דוגמתו גיטין לד. ברוך הטוב והמטיב שלא נתן לה הגט, וכן בכהנים תקנו גט מקושר שיתאחר מלתת גט) ספר "שבענו מטובך" רב חיים קניבסקי זצ"ל

וְאֵת הַחֲזִיר פִּי מִפְּרִיס פְּרָסָה הוּא (יא. ו.)

יש להתבונן מדוע החזיר אשר הוא הסמל של הטומאה והשיקוץ, דווקא אצלו ימצא סימן טהרה? אלא ענין זה הוא ללמדנו עיקר גדול בעבודת ה'. הנה פעמים מרגיש האדם קושי גדול בעבודתו יתברך, וחש כאילו דוחים אותו מן השמים מן הקדושה בסיבות שונות, וכאילו אין

חילוק מעניין כתב הגאון רבי שמעון שקופ: חולה שאוכל דברים אסורים, הוא שמח ומאושר בבריאתם, כי על ידם יש לו רפואה כעת, לכך חייב להודות על כך ולברך. אבל האנוס לאכול בידי אדם, אינו שמח בהם כלל וכלל, אדרבא, אם לא היו קיימים בעולם, הרי לא היו כופים אותו לאוכלם, לכך אין ראוי שיברך עליהם.
ספר "להתערך באהבתך"

הלכה: בדיקת חמץ

נוהגים לתת חתיכות קטנות של פת, כל אחת פחות מכזית, עטופים בניירות, בארבע פנות הדירה, והבודק מחזר אחריהם למוצאן ולבערן עם יתר החמץ אשר ימצא בזמן הביעור. ועל פי הקבלה יש להניח עשר חתיכות. ואף על פי שאין מנהג זה מעכב, מ"מ נכון לקיימו שמנהג ישראל תורה הוא. ואם לא מצא חתיכה אחת מהחמץ אין צריך לבדוק כל הדירה היטב עד שימצאנה, ויסמוך על ביטולו שמבטל אחר כך החמץ.

פתגם: אל תחריש על רצף רצה והוא יושב לכתח אף משלי

חקירה: ביטול חמץ

מדין הפקר, או גזירת 'תשביתו' (רש"י פסחים ד: תשביתו, תוס' שם: הפקר, רש"ש שם גם לרש"י: הפקר)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: על פי הפסוק

בישבת וואלוז'ין נתפסו כמה תלמידים כשהם קוראים בסתר את כתב העת של המשכילים: "הבוקר אור". מששמע על כך ראש הישיבה, הנצי"ב, חרץ את דינם לגירוש מהישיבה, והוסיף ואמר: הלא זה פסוק מפורש בבראשית: "הבוקר אור, והאנשים שולחו"
ספר "חד וחלק חלק ב"

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, ברוט מסעודה בת לאה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, סשא בנימין בן קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעלוני נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל חיים בן עזו עזיזה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי.

חפצים בו ובמעשיו, וחושב להתיימשך ולהרפות מעבודתו, אמנם צריך האדם אף במצב זה להמשיך ולהתחזק בכל מאמצי כוחו, ולדחוק עצמו לתוך הקדושה, ולא להשגיח על הרגשותיו אלה, כי אין זה אלא נסיון מן השמים שמנסים לראות איך עובד את ה' במצבים הקשים ביותר. ענין זה יש ללמוד מן החזיר, כי טבע החזיר הוא, אף שמגרשים אותו בנזיפה חוזר הוא ונכנס לאותו מקום שהיה ואין מועיל כנגדו שום דחיה, וזה הסיבה שנקרא שמו חזיר, לשון חזרה דכל פעם שדוחים אותו חוזר חלילה. ומטעם זה יש לו סימן טהרה ברגליו, להורות, שאף שכל גופו טמא, מ"מ מרגליו יש ללמוד ענין טוב לילך למקום שדחו אותו ולא להתיימשך בכל מצב שהוא, אלא תמיד לחזור למקום בו עמד, אפילו אם ח"ו נכשל בחטא.
ספר "אוצרות התורה"

וְאֵת אֵלֶּה תִּשְׁקְצוּ מִן הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֵת הַנְּשָׁר וְאֵת הַפְּרָס וְאֵת הָעֵזְנִיָּה (יא. יג.)

פתח בנשר שהוא מלך העופות. ולמה נקרא שמו נשר, על שם שנושר נוצתו. שנאמר: "תתחדש כנשר נעורייכי" (תהלים קג. ה) (בעל הטורים). כתב הרד"ק על הפסוק (ישעיהו מ. לא): "וקווי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים": כתב רבינו סעדיה, כי הנשר יעלה לעשר שנים גבוה מאוד על פני רקיע השמים, ויקרב לחום השמש, ויפיל עצמו לים מרוב חומו וימרט (כל נוצותיו ימרטו ממנו) ויתחדש אחר כן, יחזור ויגדלו שוב, ויעלה אבר וישוב לימי עלומיו. וכן כל עשר שנים עד מאה, ובשנה המאה יעלה כמנהגו ויפול בים וימות. מה מלמדנו מדרש זו? הנביא ישעיהו מלמדנו, כי המקוה אל ה', אף שגם ירידות ונפילות יהיו מנת חלקו, אין לו להתיימשך, אלא ידע שזה דרך בעבודת ה', שרצופה היא עליות וירידות, ואין זה אלא החלפת כח, כדרך הנשר שמתחדש שוב לימי עלומיו. ואף אם מרגיש האדם שאין בו כח, יקווה אל ה' כפי שנאמר: "וקווי אל ה' יחליפו כח."
"ספר "להתענג בתענוגים"

וְכָל כְּלֵי תְּרֵשׁ אֲשֶׁר? פֶּל מֶהֱם אֵל תּוֹכוּ פֶל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא (יא. לג.)

כלי חרס מטמא רק מתוכו ולא מגבו, לפי שהחרס כשלעצמו אין לו כל ערך, וכל חשיבותו הוא רק בזה שיש בו תוך, שהוא מהווה בית קיבול לדבר מה, ואילו כלי מתכת, שגם גופו הנהו בעל ערך, מטמא אפילו מגבו. האדם גם הוא משול לכלי חרס, 'עפר מן האדמה', ואין לו כל ערך וחשיבות אלא אם כן יש בו תוך של ממש.
ספר "מעינה של תורה" בשם הרבי מקוצק

אֵל תִּשְׁקְצוּ אֵת נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל הַשְּׂרָץ הַשְּׂרָץ וְלֹא תִטְמָאוּ בָּהֶם וְנִטְמָתֶם בָּם (יא. מג.)

האוכל מאכלות אסורות בהיתר, האם חייב לברך על אכילתו, אם לאו, ההלכה היא שאם היה חולה ואכל חייב לברך, אך אם אנסוהו לאכול, אינו מברך מדוע?

